

Inhoud

1. Kleine kans	7
2. Ruilen	10
3. Liever schapenmelk	13
4. Het schapenproject	17
5. Verdubbelen	20
6. Volgende!	23
7. Later	26
8. Gratis	29
9. Stapels lavash	33
10. Geheim	37
11. Mak en Mher	41
12. Een tas vol hout	44
13. Wonen in een grot	48
14. Nog eens ruilen?	51
15. Kerst	55
16. Draaiziekte	59
17. Antibiotica	62
18. Donker dal	66
19. Weg	69
20. Terugkopen	73
21. Bijbel	77
22. Juf Anni	80
23. Vierling	83
24. Sorry	86
25. Lammetjes	89
26. Verkocht	92
Nawoord	95
Verklarende woordenlijst	96

1 Kleine kans

Seda zucht. Het is midden in de nacht, maar ze moet echt. Als die nare hond maar niet bij hun container loopt. Vorige week heeft hij een man uit de buurt aangevallen. Voorzichtig laat ze zich uit bed glijden. Oma mag niet wakker worden. Op de tast zoekt ze haar trui en schoenen. De vloer voelt koud aan. Langzaam schuifelt ze door de kamer. Met haar vingers volgt ze de ribbels in de wand van hun container. Veertien, vijftien, zestien. Zachtjes geeft ze een duw tegen de deur, piepend gaat hij op een kier.

Gauw rent ze naar het hok. In haar ooghoek beweegt iets. Is het die grote, nare hond? Ze kijkt nog eens goed. Nee, het is een tak aan een boom die beweegt.

Snel, naar binnen. Ze springt het hok in en haalt de klep van het gat af. Wat stinkt dit hok toch. Met haar neus dichtgeknepen doet ze een plas.

In de verte jankt een hond. Het gordijn wappert zachtjes heen en weer. Eigenlijk zouden ze een deur in de wc moeten maken. Voorzichtig doet Seda het gordijn iets opzij. Meteen laat ze het weer los. Er loopt iemand bij hun container! De voetstappen komen steeds dichterbij. Ze maakt zich zo klein mogelijk.

Zal ze oma roepen? Maar die hoort nooit iets, die is zo doof. Waren papa en mama er maar!

Er klinkt een geluid. Het geluid van iemand die pijn heeft. Met trillende vingers doet ze het gordijn weer iets opzij. Een kromgebogen figuur staat tegen een boom. Een vrouw zo te zien.

Opnieuw gekreun. Ziet ze het nou goed? Is het mama? Ja, ze weet het zeker, het is mama! Zou ze soms door die nare hond zijn aangevallen? Of is het weer haar rug?

Ze speurt nog even rond of ze die grote hond echt niet ziet, dan loopt ze gauw naar mama toe.

‘Wat is er?’ fluistert ze.

Mama kijkt verbaasd om. ‘Wat doe jij hier?’

Seda wijst naar de wc.

Mama gaat rechtop staan. ‘Ik heb last van mijn rug’, zegt ze.

‘Kom, dan gaan we snel slapen.’

Samen lopen ze naar de ingang van de container.

‘Waarom ben je zo vroeg thuis?’

‘Het broodbakken lukte niet meer door de rugpijn’, legt mama uit.

Seda houdt de wand van de container vast. Samen met mama loopt ze naar binnen. Twaalf ribbels, nu zijn ze bij de bank.

‘Welterusten.’ Mama geeft haar een kus voordat ze gaat liggen.

Seda loopt naar het achterste gedeelte van de container. Achter het gordijn staat oma’s bed. Omdat de container te klein is voor nog een bed, slaapt mama altijd op de bank. En als papa er ook is, slapen ze samen op de bank, dat past bijna niet. Seda hoopt dat papa snel naar huis komt. Hij is al maanden in het buitenland aan het werk.

‘Moest je naar de wc?’ vraagt oma als ze naast haar kruipt.

‘Ja’, antwoordt Seda en ze wrijft onder de dekens haar voeten warm. ‘Mama is ook al thuis. Het bakken lukte niet meer omdat ze zo’n last van haar rug heeft.’

Vanuit de woonkamer klinkt zacht gekreun.

‘Mama moet naar een dokter’, zegt Seda wat harder in oma’s oor.

Oma draait zich slaperig om. ‘Die willen niet helpen’, zegt ze.

‘We hebben geen geld.’

‘Maar het moet!’ zegt Seda.

Oma trekt de deken hoog over zich heen. ‘Dan moeten we iemand met geld zoeken’, zegt ze.

Seda zucht. Er is niemand die hun geld kan lenen.

‘Een dokter wil toch mensen helpen?’ vraagt ze gefrustreerd.
‘Mama moet gewoon naar het ziekenhuis.’

Oma komt dichterbij haar liggen. ‘Een dokter wil geld verdienen en dat hebben wij niet.’

Seda draait zich naar oma toe. ‘Later als ik dokter ben, help ik iedereen die hulp nodig heeft.’

‘Ach kind’, zegt oma. ‘Je wordt later geen dokter. Eens arm, altijd arm.’

‘Ik word dokter’, zegt Seda.

‘Kleine kans’, zegt oma. ‘Kijk eens naar je vader en moeder. Die wilden ook studeren, maar het is ze niet gelukt. Arme mensen kunnen niet studeren. Je vader verdient net genoeg voor een beetje brandhout en eten.’

Seda laat haar vingers over de spijlen van het bed gaan. Oma heeft het mis, ze blijven niet arm en ze gaat wel studeren. Misschien is de kans klein. Maar een kleine kans is wel een kans.

2 Ruilen

‘Mama, waar ligt het brood?’ Seda kijkt op de plank in de keuken, maar nergens ziet ze het liggen.

‘Ik heb niets meegekregen,’ zegt mama, ‘omdat ik eerder ben weggegaan.’

‘Niets?’ vraagt Seda. ‘Maar je hebt de halve nacht brood gebakken. Waarom heeft de bakker je dan niets gegeven?’

Mama haalt haar schouders op.

Seda vult een beker met water en stopt die in haar tas. ‘Wat moeten we dan eten vandaag?’

Mama staat op van de bank. ‘Ik ga eind van de ochtend in de afvallemmer bij de bakkerij kijken. Misschien ligt daar wat oud brood in.’

Seda trekt haar jas aan. Ze geeft mama en oma een kus en loopt richting school.

Door het keukenraam van een huis in het dorp komt de geur van vers brood haar tegemoet. Ze krijgt er buikpijn van. Gauw loopt ze door.

Bij het bankje op het plein kijkt ze met een snelle blik om zich heen. Mooi, niemand te zien. Haar hand glijdt in de prullenbak. Bovenin zit plastic dat ze aan de kant schuift. Voorzichtig laat ze haar hand verder de bak in gaan. Vorige week had ze iets glibberigs gevoeld, ze rilt als ze eraan denkt. Onmiddellijk had ze haar hand teruggetrokken. Wat een stank kwam daarvanaf! Zelfs nadat ze op school haar handen vijf keer had gewassen. Gelukkig is de prullenbak eind vorige week geleegd.

Ze voelt papier en nog dieper iets ronds en rimpeligs. Wat een geluk, het is een appel!

‘Wat doe jij?’

Seda schrikt zich rot. O nee, het is Carine! Ze heeft haar helemaal niet horen aankomen. Snel stopt ze de appel in haar jaszak.

‘Ik gooide een papiertje weg’, zegt ze.

Carine doet haar hand in Seda’s jaszak en haalt de appel eruit.

‘Je gaat toch niet zo’n oude, vieze appel opeten’, zegt ze en ze gooit de appel weer in de afvalbak.

Het liefst zou Seda de appel er gelijk weer uithalen, maar dat durft ze niet.

‘Ik heb verse schapenmelk’, zegt Carine. ‘Als je wilt, mag je die hebben.’

Seda kijkt Carine wantrouwig aan. Normaal is ze nooit zo aardig.

Carine pakt een beker uit haar tas. ‘Als ik jouw rekenhuiswerk mag inleveren, mag jij mijn melk.’ In de verte klinkt de schoolbel. Carine haalt de deksel van de beker. Het water loopt Seda in de mond.

‘Je mag mijn antwoorden overschrijven’, zegt ze.

Carine schudt haar hoofd. ‘Daar hebben we geen tijd meer voor. Ik lever jouw huiswerk in en jij het mijne.’

Ze pakt haar rekenblad uit haar tas. Seda ziet dat de eerste antwoorden niet kloppen. ‘Dat ga ik niet inleveren. Ik wil een hoog cijfer halen.’

‘Daar heb je niets aan’, zegt Carine. ‘Jij kunt later toch niet studeren. Ik wel, mijn ouders hebben geld. Later wil ik iets in de mode gaan doen.’

‘Ik ga ook studeren’, zegt Seda en ze loopt snel richting school.

Op het schoolplein zoekt Seda even later haar plek in de rij op.

Carine komt voor haar staan. ‘Ze zat net weer in de prullenbak te graaien’, zegt ze luid tegen het meisje naast zich.

Het meisje trekt een vies gezicht en zegt: ‘Dan wil ik vandaag niet met haar samenwerken.’

Als de meester een seintje geeft, loopt de klas naar binnen.

Carine kijkt met een grijns achterom. ‘Ik ook niet’, zegt ze. ‘Vorige week stonk ze zo dat ik er misselijk van werd.’

Seda loopt het lokaal in en gaat naast Levon zitten.

De meester deelt de taalschriften uit. ‘Uitmuntend gedaan’, zegt hij tegen Seda. ‘Je hebt als enige alles foutloos gemaakt.’ Ze ziet een grote krul door haar werk staan.

Carine zet haar beker en broodtrommel op tafel en haalt de deksel van haar brooddoos af.

Seda probeert zich te concentreren op de stem van de meester, maar dat lukt niet goed. De geur van brood en kaas leidt haar af. In haar hoofd maakt ze een berekening. Eigenlijk kan ze best een keer een onvoldoende halen. Ze heeft allemaal hoge cijfers. ‘Carine’, fluistert ze als de meester even de klas uit is. ‘Ik wil mijn rekenhuiswerk ruilen voor een beker melk en een boterham.’

‘Ik ruil alleen voor de melk.’

‘Dan ruil ik niet’, zegt Seda.

‘De melk en een halve boterham’, onderhandelt Carine.

‘Een hele.’

Ze geeft haar papier aan Carine. Die twijfelt even, maar geeft dan toch haar eten en drinken. Met grote letters schrijft ze haar naam op het papier van Seda.